

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 95/2017-59

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED]

[REDACTED] zastúpenej advokátskou kanceláriou Čarnogurský ULC s. r. o., Tvarožkova 5, Bratislava, za ktorú koná JUDr. Mag. Ján Čarnogurský, advokát, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 359/2015 z 30. júna 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 porušené boli.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 363,80 € (slovom tristošesťdesiattri eur a osemdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu, advokátskej kancelárie Čarnogurský ULC s. r. o., Tvarožkova 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 95/2017-32 zo 14. februára 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 359/2015 z 30. júna 2016, a súčasne odložil vykonateľnosť rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako žalovaný účastníkom konania pred Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 18 C 185/2004, v ktorom sa žalobca [REDACTED]

[REDACTED]

(ďalej len „žalobca“), domáhal určenia vlastníckeho práva.

Okresný súd rozsudkom č. k. 18 C 185/2004-1485 z 25. februára 2014 určil, že žalobca je vlastníkom majetku uvedeného v prílohe rozsudku (špecifikované guľové mlyny, magnetické separátory, elektromagnetické rotorové separátory, špirálové klasifikátory, mostové žeriavy, motory pohonu mlyna a ventilátory nachádzajúce sa v Krivorožskom ťažobnom a úpravárenskom kombináte okysličených rúd na Ukrajine). Zároveň zamietol vzájomný návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal určenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej medzi Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou ako právnym predchodcom sťažovateľa na jednej strane a žalobcom na strane druhej 29. decembra 1992 a vydania tohto majetku.

Ako vyplýva z obsahu spisu okresného súdu, na základe medzinárodnej dohody medzi vládami Maďarskej ľudovej republiky, Nemeckej demokratickej republiky, Československej socialistickej republiky a Zväzu sovietskych socialistických republík o organizácii spolupráce pri výstavbe Krivorožského ťažobného a úpravárenského kombinátu okysličených rúd (ďalej len „KŤUK“) z 20. októbra 1983 (ďalej len „medzinárodná zmluva o výstavbe KŤUK“) a nadväzujúcich medzinárodných zmlúv sa realizovala výstavba tohto závodu v Dolinskej na Ukrajine. Následne bola 29. decembra 1992 uzatvorená medzi Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou ako postupcom a právnym predchodcom žalobcu [REDACTED] ako postupníkom zmluva o postúpení pohľadávok (ďalej len „zmluva o postúpení pohľadávok“), ktorou (čl. III ods. 1) sa právny predchodca žalobcu zaviazal pokračovať vo výstavbe KŤUK v súlade s medzinárodnou zmluvou o výstavbe KŤUK a ďalšími medzinárodnými zmluvami (stupeň rozostavanosti československej účasti na KŤUK bol vtedy 60 %) s tým, že postupník na splnenie tohto záväzku založí „*novú obchodnú spoločnosť s ďalšími zainteresovanými subjektmi*“ a postupca oznámi diplomatickou cestou právnym nástupcom dlžníka, t. j. vláde Ukrajiny a všetkým ďalším účastníkom medzinárodnej zmluvy o KŤUK postúpenie pohľadávky postupníkovi a zároveň požiada právneho nástupcu dlžníka o písomný súhlas so skutočnosťou, že pohľadávka sa postupuje na postupníka. Predmet

postúpenia bol špecifikovaný v čl. I bode 1 zmluvy tak, že „*postupca postupuje postupníkovi svoju pohľadávku s príslušenstvom a práva s pohľadávkou spojené. Túto pohľadávku má voči dlžníkovi – vláde bývalého ZSSR, toho času voči jeho právnym nástupcom*“. Podľa čl. II bodu 1 tejto zmluvy „*pohľadávkou je existujúci právny nárok vlády ČSSR, vzniknutý na základe právoplatného a preukázateľného záväzku dlžníka – voči vláde bývalého ZSSR, ktorý riadne prešiel na právnych nástupcov dlžníka a ktorý predstavuje dodávky peliet do ČSFR, podľa obsahu a za podmienok medzinárodnej zmluvy*“. Podľa čl. IV ods. 1 postupca touto zmluvou zároveň previedol majetok („*objekty a zaradenia vybudované na KŤUK*“) do vlastníctva postupníka. Podľa čl. IV bodu 2 zmluvy o postúpení pohľadávky „*v prípade, že do 30. 9. 1993 nebude dosiahnutá dohoda s Ukrajinou o dokončení KŤUK, potom postupník vráti majetok podľa ods. 1 nástupcom postupcu, tj v súlade so zákonom o delení majetku federácie ČR a SR, s tým, že títo nástupcovia postupcu sa zaväzujú uhradiť náklady postupníka spojené s udržovaním a ochranou tohto majetku*“. Zároveň bolo dohodnuté i to, že ak sa dosiahne zmena podmienok medzivládnej dohody, ktorá by umožnila postupníkovi predaj tohto majetku, vyporiada sa výtazok z tohto predaja v pomere dva diely Česká republika a 1 diel Slovenská republika. Podľa čl. V bodu 2 tejto zmluvy o postúpení pohľadávky sa „*zmluva stáva účinnou dňom podpisu oboma zmluvnými stranami a udelením súhlasu právnych nástupcov dlžníka so skutočnosťou, že pohľadávka voči nemu sa postupuje postupcom postupníkovi*“. Dohodou medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky z 15. júla 1993 o nástupníctve republík, práva a záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o KŤUK, ako aj zo zmluvy o postúpení pohľadávky prevzala Slovenská republika.

Žalobca v konaní tvrdil, že pri následných rokovaníach vláda Ukrajiny prejavila záujem o dokončenie KŤUK ešte v roku 1993 (následný podpis protokolov k existujúcim medzivládnym dohodám v Poprade 16. februára 1994). Žalobca záväzok plnil, v rokoch 1994 – 1995 mal na stavenisku KŤUK okolo 400 zamestnancov a hoci pre neplnenie záväzkov z Ukrajinskej strany boli práce zo strany žalobcu pozastavené a bol zavedený tzv. ochranný režim (od 10. júla 1995), žalobca naďalej zabezpečuje ochranu majetku. Bol toho názoru, že zmluva o postúpení pohľadávky nadobudla účinnosť a je platnou a i keby tomu tak nebolo, tak majetok (ktorý považuje za súbor hnutelných vecí) nadobudol

vydržaním najneskôr k 1. januáru 2001 uplynutím vydržacej lehoty podľa ukrajinského práva. Naliehavý právny záujem o určenie, že žalobca je vlastníkom tohto majetku, videl žalobca v tom, že inak je jeho postavenie neisté, a to aj s ohľadom na to, že na ukrajinskej strane je snaha o privatizáciu jej časti majetku. Ako vlastník majetku nie je preto žalobca povinný majetok vydať sťažovateľovi a vzájomný návrh treba zamietnuť.

Sťažovateľ považoval zmluvu o postúpení pohľadávky za absolútne neplatný právny úkon pre neurčitosť. Navyše, táto zmluva nikdy nenadobudla účinnosť a dohoda s Ukrajinou o dokončení KŤUK nebola riadne dosiahnutá. Žalobca vlastnícke právo k majetku nenadobudol ani vydržaním, pretože jednak nebol dobromyseľný a jednak sa na tento prípad nevzťahujú intertemporálne ustanovenia ukrajinského občianskeho zákonníka, ktorý vydržanie zaviedol až 1. januára 2004 (vzťahujú sa iba na držbu, ktorá sa začala tri roky pred jeho účinnosťou). Sťažovateľ namietal i právomoc slovenských súdov s poukazom na to, že predmetom konania sú veci nehnuteľné (prevažná časť strojného zariadenia je už zabudovaná) a právomoc rozhodnúť o ich vlastníctve patrí ukrajinským orgánom. V každom prípade však bol toho názoru, že je vlastníkom sporného majetku ako právny nástupca Českej a Slovenskej Federatívnej republiky a žalobca mu je povinný majetok vydať tak, ako sa uloženia tejto povinnosti domáhal sťažovateľ vzájomným návrhom.

Okresný súd konštatoval svoju právomoc vo veci konať s odôvodnením, že predmetom konania sú veci, ktoré považoval za veci hnutel'né (iba ak by predmetom konania bola nehnuteľnosť, s odkazom na dvojstrannú zmluvu medzi ČSSR a ZSSR o právnej pomoci by na rozhodovanie bola daná právomoc justičných orgánov štátu, na území ktorého sa vec nachádza). Okresný súd viazaný skorším zrušujúcim uznesením krajského súdu č. k. 3 Co 260/2013-1444 z 30. septembra 2013 považoval zmluvu o postúpení pohľadávky z 29. decembra 1992 za absolútne neplatnú pre neurčitosť, avšak v súlade s vysloveným právnym názorom krajského súdu sa zaoberal posúdením splnenia podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k veciam tvoriacim predmet konania právnym predchodcom žalobcu vydržaním podľa ukrajinského občianskeho zákonníka, pričom dospel k záveru, že tieto podmienky boli splnené a vydržacia lehota uplynula

1. januára 2006. Z rovnakých dôvodov okresný súd zamietol i vzájomný návrh sťažovateľa. Záver, podľa ktorého predmetom sporu sú veci hnutelné, vyplynul z toho, že zariadenia sú iba čiastočne zmontované, nevytvorili dosiaľ žiadny funkčný celok, sú oddeliteľné a nejde o súčasti hál. Keďže nejde o vec nehnuteľnú, nie je dôvod na aplikáciu čl. 37 Zmluvy medzi ČSSR a ZSSR o právnej pomoci (vyhláška ministra zahraničných vecí č. 95/1983 Zb. o Zmluve medzi Československou socialistickou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach), podľa ktorého na rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa nehnuteľnosti je daná výlučná právomoc justičných orgánov zmluvnej strany, na území ktorej leží. Naliehavý právny záujem o určenie vlastníctva žalobcu je daný, pretože z dokazovania jasne vyplýva, že medzi účastníkmi existuje stav právnej neistoty týkajúcej sa vlastníctva predmetu sporu. Neplatnosť zmluvy o postúpení pohľadávky je daná jej neurčitosťou, pretože chýba jej podstatná náležitosť, jej predmet, keďže z nej nie je zrejmé, aká pohľadávka je postupovaná (§ 37 Občianskeho zákonníka); zo zmluvy skôr vyplýva, že malo ísť o prevod majetku do vlastníctva postupníka. Zmluva je preto iba základom pre posúdenie dobromyseľnosti nadobudnutia vlastníctva majetku žalobcom ako jedného z hmotnoprávných predpokladov vydržania podľa čl. 344 ods. 1 ukrajinského občianskeho zákonníka, ktorý na vec treba aplikovať v súlade s § 8 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa vydržanie spravuje právom miesta, kde bola vec na začiatku. Ustanovenia čl. 344 ods. 1 ukrajinského občianskeho zákonníka sa vzťahujú aj na držbu, ktorá začala prv než tri roky pred jeho účinnosťou. Držba žalobcu bola dobromyseľná s ohľadom na obsah zmluvy o postúpení pohľadávky, v čase jej uzatvorenia nemal žiadny jej účastník pochybnosť o jej platnosti. Držba bola i zjavná, kontinuálna a neprerušená, žalobca drží sporný majetok od roku 1993, resp. 1. januára 1994, keď došlo k ukončeniu procesu jeho protokolárneho odovzdania a v držbe dosiaľ pokračuje, čo sťažovateľ ani nespochybnil. Naplnená bola i štvrtá podmienka pre vydržanie, a to absencia iného právneho titulu, keď zmluva o postúpení pohľadávky je absolútne neplatná. Žalobca vydržal predmet sporu k 1. januáru 2006, pretože ak držal vec viac ako tri roky pred nadobudnutím účinnosti ukrajinského občianskeho zákona (vec držal pred 1. januárom 2001, účinnosť nadobudol 1. januára 2004), do vydržacej doby sa započíta len obdobie po 1. januári 2001.

Pretože žalobca je vlastníkom predmetu sporu, vzájomný návrh sťažovateľa o vydanie predmetu sporu, resp. určenie jeho vlastníctva, musel byť zamietnutý.

Proti rozsudku okresného súdu č. k. 18 C 185/2004-1485 z 25. februára 2014 podal sťažovateľ odvolanie. Namietal v ňom jednak odňatie možnosti konať pred súdom, ku ktorému došlo tým, že okresný súd vo veci vykonal pojednávanie 25. februára 2014 v jeho neprítomnosti napriek riadne odôvodnenej a preukázanej žiadosti o jeho odročenie, ako aj nedostatočným odôvodnením rozsudku okresného súdu, ale najmä nesprávne skutkové zistenia okresného súdu a nesprávne právne posúdenie veci. Pri závere o tom, že predmetom konania sú veci hnutelné, okresný súd nevzal do úvahy, že ide o komplex budov a technológií, vychádzal iba z výpovede jedného svedka, iné svedecké výpovede nezohľadnil, nevykonal ohliadku na mieste samom, kde by zistil, že ide o veci pevne spojené so zemou. Dôsledkom toho je nesprávny záver o právomoci slovenského súdu. Nesprávne právne vec posúdil okresný súd preto, že vyhodnotil všetky okolnosti tak, že žalobca bol pri vstupe do držby a počas nej dobromyseľný. Ak bola zmluva o postúpení pohľadávky neplatná pre neurčitosť, rovnako neurčito je v nej vymedzený i majetok, čo muselo byť zrejme i žalobcovi, nemohol byť dobromyseľný vo vzťahu k určito špecifikovanému majetku (v tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na záver Ústavného súdu Českej republiky vyslovený v uznesení sp. zn. III. ÚS 50/2004 z 3. júna 2004). Navyše, v zmluve o postúpení pohľadávky bolo jednoznačne uvedené, že ak do 30. septembra 1993 nedôjde k dohode s Ukrajinou o dokončení KŤUK, žalobca je povinný majetok vrátiť. K tomuto dátumu k uzatvoreniu takejto dohody nedošlo, čo musel vedieť i žalobca, a preto aj keby dobromyseľne do držby vstúpil, od tohto času dobromyseľným držiteľom prestal byť, pretože vedel, že má povinnosť majetok vrátiť. Navyše, ak vydržacia doba mala uplynúť k 1. januáru 2006 a toto súdne konanie sa vedie od septembra 2004 a sťažovateľ v ňom namietal vlastníctvo žalobcu už v podaní z 12. apríla 2005, žalobca ešte pred uplynutím vydržacej lehoty musel vedieť o tom, že iná osoba si vlastnícke právo uplatňuje, čo vylučovalo dobromyseľnosť žalobcu. Sťažovateľ v odvolaní ďalej poukázal i na to, že ak sa otázky vlastníctva bezprostredne týkajú práv a povinností subjektu medzinárodného práva, zákonné ustanovenia právnych noriem Ukrajiny o vydržaní nie je možné aplikovať vo vzťahu k majetku takéhoto cudzieho štátu bez jeho súhlasu; čl. 344

občianskeho zákonníka Ukrajiny sa nevzťahuje na vydržanie majetku proti subjektom medzinárodného práva. Tieto závery vyplývajú z vyjadrenia Výboru Najvyššej rady Ukrajiny pre zahraničné záležitosti a z vyjadrenia Ministerstva zahraničných vecí Ukrajiny, ktoré sťažovateľ predložil.

O odvolaní sťažovateľa krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd sa v rozsudku č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 zaoberal najprv tvrdením sťažovateľa o odňatí možnosti konať pred súdom vykonaním pojednávania v neprítomnosti jeho právneho zástupcu. Dospel k záveru, že plánovaná cesta právneho zástupcu do zahraničia a pracovná vytáženosť ostatných advokátov a koncipientov jeho advokátskej kancelárie nebola dostatočným dôvodom na odročenie pojednávania a vzhľadom na to, že i odôvodnenie rozsudku okresného súdu považoval krajský súd za dostatočné, konštatoval, že k odňatiu možnosti sťažovateľovi konať pred súdom nedošlo.

S argumentáciou sťažovateľa namietajúcou posúdenie majetku ako veci hnutel'nych a od toho sa odvíjajúcou otázkou právomoci slovenského súdu sa krajský súd vysporiadal takto:

„Pri posúdení charakteru majetku uvedeného v prílohe napadnutého rozsudku vychádzal súd prvého stupňa rovnako zo záverov odvolacieho súdu uvedených v uznesení č. k. 3Co/260/2013-1444, zo dňa 30. 9. 2013, v ktorom sa odvolací súd vyjadril aj k otázke možnej ohliadky s tým, že takéto dokazovanie nie je potrebné a bolo by nehospodárne vzhľadom k preukázaniu charakteru hnutel'nych veci inými dôkaznými prostriedkami. Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol aj podstatný obsah výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] (KŤUK sú predovšetkým stavby spojené pevnými základmi so zemou; výstavba KŤUK bola riešená ako komplexný kombinát; v tom sú zahrnuté samozrejme i hnutel'né veci) a [REDAKOVANÉ] (podľa jeho technického pohľadu ide o nehnuteľné veci, lebo ide o komplex budov a technológií, ktorých výstavba a realizácia boli vzájomne podmienené a jedno bez druhého sú nevyužitelné a nepredajné).

Podľa odporcu má z fotodokumentácie v odbornom stanovisku a z výpovedí svedkov vyplývať, že ide nielen o technológie, ale aj o konštrukcie (stavebné objekty) pevne spojené so zemou; hnutelné veci sú súčasťou vybudovaných objektov, nie je možné ich oddeliť od vybudovaných objektov a sú určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvalo užívali.

Navrhovateľ sa svojim návrhom domáhal určenia vlastníctva (a odporca vydania) 12 guľových mlynov zmontovaných a 23 nezmontovaných, 55 magnetických separátorov zmontovaných a 66 nezmontovaných, 65 elektromagnetických rotorových separátorov zmontovaných a 48 nezmontovaných, 14 špirálových klasifikátorov zmontovaných a 8 nezmontovaných, 20 mostových žeriavov zmontovaných a 1 nezmontovaného, 54 motorov pohonu mlyna nezmontovaných, 16 ventilátorov zmontovaných a 8 nezmontovaných. Podľa odborného stanoviska [REDAKOVANÉ] ide o strojové zariadenia (podrobne opísané a špecifikované), čo je zrejmé aj z fotodokumentácie ako prílohy odborného stanoviska.

V dohode medzi vládou ČSSR a vládou ZSSR o spolupráci pri výstavbe Krivorožského ťažobného a úpravárenského kombinátu okysličených rúd na území ZSSR zo dňa 24. 9. 1986 bolo o. i. dojednané, že československá strana zabezpečí výstavbu objektov a dodávky technologického a pomocného zariadenia a materiálov z ČSSR do ZSSR, nutných pre výstavbu objektov. V prílohe č. 2 dohody je uvedený prehľad základného technologického zariadenia montovaného v objektoch budovaných československými organizáciami (ktorý bol podľa poznámky zostavený podľa projektu s tým, že môže byť upresňovaný). Zahŕňa o. i.

- guľové mlyny s centrálnym vyprázdňovaním 4500x6000 (MSC4500x6000) v počte 33 ks (ktorých špecifikácia zodpovedá guľovým mlynom uvedených v prílohe napadnutého rozsudku);

- separátor bubnový magnetický protiprúdový (PBM-P-120/300) v počte 66 ks a separátor bubnový magnetický poloprotiprúdový (PBM-P-120/300) v počte 55 ks;

- vysokointenzívny elektromagnetický rotorový separátor v počte 110 ks;

- žeriav mostový v počte 2 + 2 ks;

- ventilátor v počte 39 ks;

- synchronne motory 2500 kW v počte 22 ks (špecifikácia výkonu zodpovedá výkonu synchronných motorov uvedených v prílohe napadnutého rozsudku).

Podľa čl. III ods. I zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 29. 12. 1992 sa postupník zaviazal pokračovať vo výstavbe KŤUK v súlade s obsahom a podmienkami dokumentov uvedených v prílohe č. 1, t. j. o. i. v súlade s obsahom a podmienkami dohody medzi vládou ČSSR a vládou ZSSR o spolupráci pri výstavbe Krivorožského ťažobného a úpravárenského kombinátu okysličených rúd na území ZSSR zo dňa 24.9.1986. Podľa čl. IV ods. I zmluvy o postúpení pohľadávky postupca ako vlastníka objektov a zariadení, vybudovaných na KŤUK, odovzdáva tento majetok do vlastníctva postupníka.

Ako dohoda medzi vládou ČSSR a vládou ZSSR o spolupráci pri výstavbe Krivorožského ťažobného a úpravárenského kombinátu okysličených rúd na území ZSSR zo dňa 24. 9. 1986, tak aj zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 29.12.1992 teda rozlišujú v rámci KŤUK objekty a zariadenia. Veci, ktoré sú predmetom požadovaného určenia vlastníctva, sú ako zariadenia veci hnutelné. Nie sú súčasťou objektov vybudovaných na KŤUK, ako tvrdil odporca, keď k objektom, t.j. k nehnuteľnostiam podľa ich povahy nepatria; rovnako môžu byť oddelené bez toho, aby sa tým objekty znehodnotili. Predmetné veci predstavujú technologické vybavenie, ktoré už je alebo má byť v objektoch zmontované. Tak ako ich možno zmontovať v objektoch, tak ich možno aj odmontovať bez toho, aby sa objekty znehodnotili (čo potvrdili svedkovia označení súdom prvého stupňa). Sú preto samostatnými hnutelnými vecami, účelovo síce určenými na využitie v rámci KŤUK, avšak nepredstavujú súčasť objektov. Uvedený záver napokon potvrdil aj samotný odporca, keď sa vzájomným návrhom domáhal ich vydania; ak by totiž predmetné veci predstavovali súčasť objektov ako hlavnej veci, tvorili by jednu vec, t. j. jeden celok podrobený jednému právnemu režimu a nebolo by možné domáhať sa vydania samotných súčastí hlavnej veci. Vzhľadom na hnutelný charakter týchto vecí je preto daná právomoc slovenského súdu na prejedanie a rozhodnutie predmetnej veci (a zároveň vylúčená aplikácia čl. 37 zmluvy medzi ČSSR a ZSSR o právnej pomoci a právnych vzťahoch v občianskych, rodinných a trestných veciach, ku ktorej pristúpila ako Slovenská republika, tak Ukrajina (publikovaná pod č. 95/1983 Zb.), ktorej sa domáhal odporca).“

Pokiaľ sťažovateľ ďalej namietal v odvolaní nesprávnosť vyhodnotenia výsledkov dokazovania okresným súdom o naplnení podmienky dobromyseľnosti žalobcu pri vstupe do držby majetku, krajský súd konštatoval:

„V súvislosti s otázkou nadobudnutia sporného majetku do vlastníctva navrhovateľa vydržaním vzhľadom odporca v odvolaní vnútorný rozpor v závere súdu prvého stupňa, ktorý odôvodnil dobromyseľné nadobudnutie držby z uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky pri súčasnom konštatovaní jej absolútnej neplatnosti. Mal za to, že pri nešpecifikovaní predmetu vlastníckeho práva v zmluve o postúpení pohľadávky navrhovateľ nemohol predpokladať, že nadobúda vlastnícke právo k určitému majetku. Na podporu uvedeného označil záver uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 50/2004 zo dňa 3. 6. 2004.

Súd prvého stupňa dobromyseľné nadobudnutie držby (mimo dobromyseľnosti odporca v odvolaní splnenie ostatných podmienok vydržania nenamietol) odôvodnil okolnosťami jej nadobudnutia právnym predchodcom navrhovateľa (uzavretie zmluvy o postúpení pohľadávky obsahujúcej ustanovenie o prevode vlastníctva k spornému majetku a jeho následné odovzdanie právnemu predchodcovi navrhovateľa). Odvolací súd na zdôraznenie správnosti uvedenej časti napadnutého rozsudku uvádza, že zmluva o postúpení pohľadávky bola vyhodnotená ako absolútne neplatná pre neurčitosť vymedzenia predmetu prevodu vlastníckeho práva podľa čl. IV ods. 1 zmluvy, keď bližšie nešpecifikovala objekty a zariadenia. Jej prílohou však bol zoznam dohôd, ktorý zahŕňal i dohodu medzi vládou ČSSR a vládou ZSSR o spolupráci pri výstavbe Krivorožského ťažobného a úpravárenského kombinátu okysličených rúd na území ZSSR zo dňa 24. 9. 1986, ktorej prílohou bola špecifikácia objektov i prehľad základného technologického zariadenia. Nemožno opomenúť uznesenia vlády ČSFR č. 289 zo dňa 16. 4. 1992 (ktorým bolo ministrom vlády uložené ponúknuť Československú časť KŤUK k odkúpeniu), č. 649 zo dňa 2. 12. 1992 (ktorým bolo uložené ministrom hospodárstva a financií pripraviť a uzavrieť zmluvu o prevzatí práv a povinností k otázkam KŤUK s [REDAKOVANÉ] a č. 675 zo dňa 19. 12. 1992 (ktorým súhlasila s návrhom zmluvy o postúpení pohľadávky k otázkam KŤUK [REDAKOVANÉ] Vzhľadom na uvedené celkové okolnosti predmetnej veci (a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že zmluvnou stranou zmluvy o postúpení pohľadávky bol štát) tak bolo preukázané dobromyseľné nadobudnutie držby právnym predchodcom navrhovateľa. Právny predchodca navrhovateľa ani právny predchodca odporcu nemali žiadne pochybnosti o tom, aké objekty a zariadenia sú predmetom prevodu, t. j. aké objekty a zariadenia odovzdal postupca do vlastníctva

postupníka. Uvedené potvrdzuje aj samotný odporca vo vyjadrení k návrhu zo dňa 31. 3. 2005, podľa ktorého napriek skutočnosti, že zmluva o postúpení pohľadávky nikdy nenadobudla právnu účinnosť, sa zmluvné strany správali tak, ako by sa tak stalo (t. j. mali za to, že zmluva o postúpení pohľadávky je platná a účinná). Závery uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 50/2004 zo dna 3. 6. 2004 nemožno v predmetnej veci aplikovať ani podporne, keď uvedené rozhodnutie sa síce zaoberalo otázkou dobromyseľnosti ako podmienky vydržania, avšak so zreteľom na okolnosti danej veci, kedy autorom neplatnej kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bol prevod častí parciel bez geometrického plánu, bol samotný kupujúci. V predmetnej veci, keď postupom bola ČSFR a zmluva bola uzavretá v nadväznosti na uznesenie vlády ČSFR č. 675, nemožno predpokladať, že jej autorom bol právny predchodca navrhovateľa.“

K odvolacej námietke sťažovateľa týkajúcej sa nesprávneho skutkového zistenia okresného súdu vo vzťahu k nedostatku dobromyseľnosti navrhovateľa v priebehu plynutia vydržacej doby v súvislosti s podaním návrhu na začatie konania a dorúčením vyjadrenia k návrhu s námietkou absencie vlastníckeho práva a k námietke o vedomosti žalobcu o povinnosti majetok vrátiť po 30. septembri 1993 odvolací súd uviedol, že *«hmotnoprávnou podmienkou vydržania v zmysle § 344 ods. 1 Občianskeho zákonníka Ukrajiny je dobromyseľné nadobudnutie držby, ktoré preukázané bolo, a nie dobromyseľnosť držby počas celého plynutia vydržacej doby. Nad rámec uvedeného však odvolací súd k tvrdeniu odporcu o vedomosti navrhovateľa ohľadom jeho povinnosti vrátiť sporný majetok podľa čl. IV ods. 2 zmluvy o postúpení pohľadávky (ak mal za to, že vlastnícke právo k spornému majetku nadobudol na základe zmluvy o postúpení pohľadávky) uvádza, že uvedený článok neobsahuje dojednanie o uzavretí dohody do 30. 9. 1993, ale o jej dosiahnutí. Možno preto súhlasiť s takým výkladom uvedenej časti zmluvy, že pod pojmom „dosiahnutie“ (uvedeného v zmluve, ktorú jej účastníci podľa záhlavia zmluvy „uzavreli“) je možné rozumieť i neformálnu dohodu o dokončení KŤUK. Takáto dohoda dosiahnutá bola, keď vychádzajúc z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] boli zásadné dokumenty pripravené v mesiacoch august - september 1993; protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ukrajiny za účelom pokračovania v spolupráci pri dostavbe objektov KŤUK bol podpísaný dňa 16. 2. 1994 v Poprade a dodatok č. 4 dňa 20. 5. 1994*

v Kyjeve; zmeny oproti verzii zo septembra 1993 pritom neboli obsahové, ale iba gramatické a štylistické. Výpovedi svedka [REDAKOVANÉ] korešponduje záznam z rokovania na Ministerstve zahraničných vecí Slovenskej republiky zo dňa 21. 1. 1994, podľa ktorého bol uznesením vlády Slovenskej republiky č. 943 zo dňa 21. 12. 1993 vyslovený súhlas so znením protokolov parafovaných na úrovni námestníkov ministrov Slovenskej republiky a Ukrajiny dňa 23. 11. 1993. Pri nespornej skutočnosti, že dojednávanie protokolu s dodatkom je dlhodobejším procesom, možno vychádzať vzhľadom na parafovanie protokolov v novembri 1993 z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] o dosiahnutí neformálnej dohody o dokončení KŤUK už v mesiacoch august - september 1993. Na uvedenom základe by právnenému zástupcovi navrhovateľa ani pre prípad platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky nevznikla v čl. IV ods. 2 zmluvy dojednaná povinnosť vrátiť majetok postupcovi.».

Na námietku sťažovateľa spočívajúcu v nesprávnom právnom posúdení veci, ku ktorému došlo nesprávnym výkladom a aplikáciou ukrajinského občianskeho zákonníka, krajský súd takto zareagoval v závere odôvodnenia svojho rozsudku:

„V súvislosti s vyjadrením Výboru Najvyššej rady Ukrajiny pre zahraničné záležitosti a vyjadrením Ministerstva zahraničných vecí Ukrajiny ako dôkazmi označenými v odvolaní odporca neuviedol žiadne skutočnosti, na základe ktorých by boli uvedené dôkazy odvolacím dôvodom v zmysle § 205a ods. 1 O. s. p. (keď bol súdom prvého stupňa riadne poučený v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p. a netvrdil, že by tieto dôkazy bez svojej viny nemohol označiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa). Nakoľko odporca uvedené dôkazy neoznačil najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končilo dokazovanie na súde prvého stupňa, na uvedené dôkazy nebolo možné v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p. prihliadať. Odporca navyše nepreukázal, či a na akom základe sú vystavitelia založených vyjadrení oprávnení vykladať ustanovenia Občianskeho zákonníka Ukrajiny.“

Rozsudok krajského súdu č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 nadobudol právoplatnosť 13. apríla 2015.

Proti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 sťažovateľ podal dovolanie. Jeho prípustnosť odôvodnil tým, že sa rozhodlo vo veci, ktorá

nepatrí do právomoci súdov [§ 237 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)], pretože právomoc na rozhodovanie mali iba ukrajinské súdy, keďže predmetom sporu bol majetok nehnuteľný nachádzajúci sa na území Ukrajiny; ďalej odňatím možnosti konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP], pretože pojednávanie 25. februára 2014 bolo vykonané v neprítomnosti sťažovateľa bez splnenia zákonných podmienok, ako aj tým, že odvolací súd sa vecne nezaoberal obsahom stanovísk ukrajinských štátnych orgánov, ktoré sťažovateľ predložil s odôvodnením, že ide o nové dôkazy, na vykonanie ktorých neboli splnené zákonné podmienky, a napokon aj tým, že termín verejného vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu nebol riadne zverejnený. Sťažovateľ poukázal na to, že krajský súd prekvapivo dospel k záveru o tom, že dohoda o dostavbe KŤUK bola dosiahnutá včas, čo bol názor dosiaľ v konaní nevyslovený a sťažovateľ sa k nemu nemal možnosť vyjadriť, pretože sa o ňom dozvedel až z rozsudku krajského súdu. Dovolanie odôvodnil inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) OSP] spočívajúce v chybnom posúdení podmienok vydržania podľa ukrajinského práva a na to nadväzujúce nesprávne právne posúdenie veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP].

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 359/2015 z 30. júna 2016 dovolanie odmietol, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný.

Najvyšší súd svoje rozhodnutie, pokiaľ ide o záver o neprípustnosti dovolania podľa § 237 písm. a) OSP, odôvodnil takto:

„V prejednávanej veci ide o spor s cudzím prvkom, nakoľko majetok, ktorý je predmetom tohto konania, sa nachádza v cudzine, konkrétne na území Ukrajiny.

Podľa čl. 37 Zmluvy o právnej pomoci vlastnícke právo k nehnuteľnostiam sa spravuje právnym poriadkom zmluvnej strany, na území ktorej nehnuteľnosť leží. Na rozhodovanie vo veciach týkajúcich sa nehnuteľností je daná právomoc justičných orgánov tejto zmluvnej strany.

Podľa § 2 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom ustanovenia tohto zákona sa použijú, len pokiaľ neustanovuje niečo iné medzinárodná

zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná alebo zákon vydaný na vykonanie medzinárodnej zmluvy.

Podľa § 37 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom ak ďalej nie je ustanovené inak, právomoc slovenských súdov je daná, ak osoba, proti ktorej smeruje návrh (žaloba), má na území Slovenskej republiky bydlisko alebo sídlo a ak ide o majetkové práva, ak tu má majetok.

Z vyššie citovaných ustanovení je zrejmé, že pre vyriešenie otázky právomoci súdu v predmetnej veci bolo nevyhnutné skúmať povahu sporného majetku, t. j. či ide o veci hnutelné alebo nehnuteľné; právomoc slovenského súdu by bola daná jedine v tom prípade, že by sa jednalo o hnutelné veci.

Veci sú hnutelné alebo nehnuteľné. Nehnuteľnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom (§ 119 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka).

Súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené nej, toho, že by sa tým vec znehodnotila (§ 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Pri skúmaní charakteru predmetného majetku dovolací súd vychádzal predovšetkým zo záverov odborného stanoviska [REDAKOVANÉ], v zmysle ktorého ide o strojové zariadenia, z ktorých časť nie je ešte ani zmontovaná. V prípade týchto strojových zariadení preto niet pochybností, že sa jedná o hnutelné veci. Pokiaľ ide o už zmontované zariadenia, z výsluchov vyplynulo, že neboli nikdy uvedené do prevádzky a doteraz nevytvorili žiaden funkčný celok. Dovolací súd poukazuje najmä na výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z ktorých je zrejmé, že tieto zariadenia by bolo možné z hál odmontovať bez toho, aby sa haly znehodnotili. Na základe uvedeného sa dovolací súd stotožňuje s názorom nižších súdov, že zmontované strojové zariadenia nemožno považovať za súčasť objektov (hál) vybudovaných na KŤUK, teda za súčasť nehnuteľností v zmysle § 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ale sa jedná o samostatné hnutelné veci. V podrobnostiach dovolací súd odkazuje na v tomto smere vyčerpávajúce odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu. So zreteľom na prijatý záver o hnutelnom charaktere sporného majetku a z toho vyplývajúcu nemožnosť aplikácie čl. 37 Zmluvy o právnej pomoci, dovolací súd uzatvára, že právomoc slovenských súdov na prejednanie a rozhodnutie tejto veci bola daná. Vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ preto žalovaná vytykala neopodstatnene.“

Pokiaľ ide o sťažovateľom tvrdené odňatie možnosti konať pred súdom, zakladajúce prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, najvyšší súd sa postupne s jednotlivými dovolacími argumentmi sťažovateľa takto vysporiadal:

„Pokiaľ žalovaná videla vadu tejto povahy v tom, že súd prvého stupňa na pojednávaní uskutočnenom 25. februára 2014 konal v neprítomnosti jej právnej zástupkyne, táto jej námietka neobstojí.

Podľa § 101 ods. 2 O. s. p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O. s. p.), posudzuje súd vždy podľa konkrétnych, individuálnych okolností prípadu. Či sú v tej - ktorej veci dôležité dôvody pre odročenia pojednávania dané, posudzuje súd, a nie účastník konania. Existenciu dôležitého dôvodu môže súd preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.

Ako vyplýva z obsahu spisu, súd prvého stupňa po tom, čo akceptoval žiadosť žalovanej o odročenie pojednávania vytyčeného na 13. februára 2014, zmenil termín pojednávania vo veci na 25. februára 2014. Predvolanie na toto pojednávanie bolo právnej zástupkyňi žalovanej doručené 27. januára 2014. Podaním z 18. februára, doručeným súdu prvého stupňa 19. februára 2014, právna zástupkyňa žalovanej požiadala o odročenie pojednávania. Žiadosť odôvodnila tým, že jej advokát a konateľ JUDr. Mag. Ján Čarnogurský, ktorý detailne pozná priebeh celého sporu a venuje sa mu v podstate od začiatku, má v predmetnom čase plánovanú pracovnú cestu mimo územia Slovenskej republiky (na preukázanie tejto skutočnosti priložila letenku) a tiež pracovnou vyťaženosťou jej ostatných advokátov a advokátskych koncipientov.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že plánovaná pracovná cesta jedného z advokátov právnej zástupkyne žalovanej a pracovná vyťaženosť ostatných jej advokátov a koncipientov bez ďalšieho nepredstavujú dôležité dôvody pre odročenie pojednávania. Taktiež možno prisvedčiť záveru odvolacieho súdu, že žalovaná nepreukázala, že išlo o pracovnú cestu (z letenky účel pobytu nevyplýva) a ani jej

dlhodobejšiu plánovanosť (letenka bola zakúpená až po troch týždňoch od prevzatia predvolania na pojednávanie a až následne doručená žiadosť o jeho odročenie). Navyše, žalovaná v plnomocenstve udelenom JUDr. Mag. Jánovi Čarnogurskému (č. l. 507 spisu) výslovne súhlasila so substitúciou. Ako správne uviedol odvolací súd, v odvolaní spomínaná žiadosť žalovanej, aby sa JUDr. Mag. Ján Čarnogurský nenechal v konaní zastupovať iným advokátom, ale konal výlučne sám, nebola v čase konania predmetného pojednávania tvrdená a ani preukázaná. Účelovosť tohto dodatočného tvrdenia žalovanej napokon nasvedčuje i obsah samotnej žiadosti o odročenie, v ktorom sa poukazovalo na pracovnú vyťaženosť iných advokátov a koncipientov právnej zástupkyne žalovanej. Rovnako i okolnosť, že termín pojednávania bol nariadený na týždeň jarných prázdnin školopovinných detí, nebola v žiadosti o odročenie pojednávania uvedená, preto na ňu pri skúmaní správnosti postupu súdu prvého stupňa nemožno prihliadať. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd konštatuje, že v posudzovanom prípade boli splnené podmienky pre konanie pojednávania v neprítomnosti právnej zástupkyne žalovanej; v tejto spojitosti preto žalovanej nemohla byť odňatá možnosť pred súdom konať.“

Pokiaľ sťažovateľ namietal neprihliadnutie odvolacím súdom na vyjadrenia ukrajinských štátnych orgánov, ktoré obsahovali rozhodujúce argumenty podávajúce kompletne odlišný právny výklad vydržania a ktoré odvolací súd označil za nové dôkazy, najvyšší súd v tomto postupe krajského súdu nevidel odňatie možnosti konať pred súdom s takýmto odôvodnením:

«Charakteristickým pre slovenské medzinárodné právo súkromné je, že cudzie právne predpisy sú považované za právo a nie za skutkovú okolnosť, ktorú by bolo potrebné dokazovať. Zásada „iura novit curia“ preto platí nielen vo vzťahu k právnym predpisom uverejneným alebo oznámeným v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzným aktom, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie (viď § 121 O. s. p.), ale možno ju vo všeobecnosti vzťahnúť aj na cudzozemské právne predpisy. Z uvedeného potom vyplýva, že cudzie právo nemôže byť predmetom dokazovania v pravom zmysle slova; dokazujú sa totiž len skutočnosti účastníkmi tvrdené alebo tie, ktoré vyšli v konaní inak najavo. Dovolací súd pripomína, že rovnaký prístup k riešenej problematike zastáva i Najvyšší súd Českej

republiky (porovnaj napr. jeho rozhodnutia sp. zn. 33 Cdo 3529/2010 alebo sp. zn. 21 Cdo 1012/2013). Keďže spomínané vyjadrenia predložené žalovanou v odvolacom konaní sa týkali výlučne výkladu cudzieho práva, konkrétne inštitútu vydržania podľa Občianskeho zákonníka Ukrajiny, podľa názoru dovolacieho súdu ich nemožno považovať za skutočnosti ani za dôkazy, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie § 205a ods. 1 O. s. p., ale len za súčasť (doplnenie) právnej argumentácie žalovanej (obdobne ako v prípade priloženia judikatúry, či odbornej komentovanej literatúry). K odňatiu možnosti žalovanej konať pred súdom by preto v tejto súvislosti mohlo dôjsť jedine vtedy, keby odvolací súd na prednesenú argumentáciu žalovanej vo svojom rozhodnutí nijako nereagoval, čo sa ale v danom prípade nestalo (viď odôvodnenie nižšie v časti námietky nepreskúmateľnosti rozhodnutia).»

Pokiaľ sťažovateľ označil rozhodnutie krajského súdu za prekvapivé vzhľadom na jeho záver o uzatvorení dohody s Ukrajinou o dokončení KŤUK do 30. septembra 1993, najvyšší súd svoj názor o nedôvodnosti tohto argumentu takto odôvodnil:

«Pod „prekvapivým rozhodnutím“ sa rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvého stupňa. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvého stupňa, resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvého stupňa, pričom účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat’ správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní.

V danom prípade ale rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa nevyznieva ani prekvapujúco, ani nečakane - súdy oboch stupňov založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových a právnych záveroch. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvého stupňa dospel k záveru o neplatnosti Zmluvy o postúpení pohľadávky pre neurčitosť vymedzenia predmetu prevodu vlastníckeho práva, o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu žalovanej na požadovanom určení, ako aj o splnení podmienok vydržania sporného majetku podľa ukrajinského práva právnu

predchodkyňou žalobkyne. Širší výklad pojmu „dosiahnutie“ dohody o dostavbe KŤUK odvolacím súdom nemohol mať za následok prekvapivosť napadnutého rozhodnutia, nakoľko v tomto duchu argumentovala žalobkyňa už v konaní pred súdom prvého stupňa, pričom odvolací súd tento výklad uviedol v reakcii na odvolaciu námietku žalovanej a aj to len nad rámec podstatnej argumentácie, v zmysle ktorej podmienkou vydržania je dobromyseľné nadobudnutie držby a nie dobromyseľnosť počas celej vydržacej doby. Za zavádzajúce možno označiť tvrdenie žalovanej, že odvolací súd v tejto veci už dvakrát vyslovil, že nadobudnutie vlastníckeho práva žalobkyne vydržaním majúcim základ v absolútne neplatnej Zmluve o postúpení pohľadávky nie je možné. V oboch predchádzajúcich zrušujúcich rozhodnutiach totiž odvolací súd konštatoval, že existencia vlastníckeho práva na základe Zmluvy o postúpení pohľadávky vylučuje nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním a v druhom rozhodnutí už aj výslovne uviedol, že predmetnú zmluvu možno považovať za základ pre posúdenie žalobkyne ako dobromyseľného nadobúdateľa držby sporných nehnuteľností.»

S ostatnými dôvodmi tvrdeného odňatia možnosti konať pred súdom (nedostatok odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a verejné neoznámene termínu vyhlásenia jeho rozhodnutia) sa najvyšší súd takto vysporiadal:

«V súvislosti s tvrdeniami žalobkyne o nedostatkoch v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016 a ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

Právo účastníka (a povinnosť súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti. Ide o podstatnú náležitosť každého rozhodnutia súdu, považovanú za imanentnú súčasť práva na spravodlivý proces. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach

Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O. s. p., pričom v spojitosti s § 211 ods. 2 O. s. p. platí toto ustanovenie primerane aj pre odvolací súd. Uvedené zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa či. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru ESĽP (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) tak, že rozhodnutie musí uviesť dostatočné dôvody na ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Georiadis v. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane pripomenul, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa či. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu a že takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok odvolacieho súdu bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06, I. ÚS 241/07, I. ÚS 211/12).

V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa v prejednávanej veci uplatnila druhá časť právnej vety vyššie spomínaného stanoviska, nakoľko právo dovolateľky na riadne odôvodnenie rozhodnutia porušené nebolo. Odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje nielen vysvetlenie skutkových zistení a záverov, ku ktorým dospel odvolací súd, ale tiež právne posúdenie týchto záverov a postačujúce vysporiadanie sa s odvolacími námietkami žalovanej. Veľkú pozornosť venoval odvolací súd predovšetkým otázke charakteru sporného majetku, ktorej vynesenie bolo rozhodujúce pre posúdenie právomoci súdu, ako aj tvrdeniam žalovanej o odňatí jej možnosti konať pred súdom z dôvodu vykonania pojednávania v neprítomnosti jej právnej zástupkyne. So závermi, ktoré v tejto súvislosti prijal, sa napokon vyššie stotožnil aj dovolací súd. S poukazom na § 14 ods. 3 O. s. p. odvolací súd označil za správny aj postup súdu prvého stupňa, ktorý neprihliadol na námietku zaujatosti vznesenú žalovanou, nakoľko v nej namietala len

postup sudcu v konaní o prejednávanej veci. Odvolací súd reagoval aj na argumentáciu žalovanej o nesplnení podmienok vydržania sporného majetku opierajúcu sa o vyjadrenia ukrajinských štátnych orgánov, keď považujúc ich za dôkazy, ktoré neboli označené do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania, s poukazom na poučenie žalovanej podľa § 120 ods. 4 O. s. p. a ustanovenie § 205a ods. 1 O. s. p. konštatoval, že na ne nebolo možné v odvolacom konaní prihliadať. Podľa názoru dovolacieho súdu, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa nedá označiť za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. Za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. nemožno v žiadnom prípade považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovanej.

Žalovaná taktiež s poukazom na to, že na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky nebolo zverejnené oznámenie o konaní verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu, vyslovila pochybnosti, či v danom prípade bol zachovaný postup v zmysle ustanovení O. s. p. týkajúcich sa verejného vyhlásenia rozsudku.

Podľa § 156 ods. 3 O. s. p. vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Tento procesný postup bol v danom prípade zachovaný - účastníci konania boli o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku upovedomení spôsobom zodpovedajúcim uvedenému ustanoveniu. Na č. l. 1568 spisu sa nachádza úprava predsedu senátu zo 17. februára 2015 obsahujúca pokyn pre kanceláriu, aby oznámila na úradnej tabuli súdu termín verejného vyhlásenia rozsudku v predmetnej veci, ktorý bol určený na 26. februára 2015 o 10.20 hod, na č. d. 50. Z oznámenia o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (označeného tým istým č. l. 1568) vyplýva, že bolo vyvesené na úradnej tabuli súdu 20. februára 2015 (teda šesť dní pred termínom vyhlásenia) a zvesené 27. februára 2015. Zverejnenie tohto oznámenia aj na internetovej stránke súdu zákon nevyžaduje. Vzhľadom na to, že postup odvolacieho súdu v prejednávanej veci sa nepriečil zákonu, možno aj túto námietku žalovanej označiť za neopodstatnenú.»

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 359/2015 z 30. júna 2016 nadobudlo právoplatnosť 25. októbra 2016.

Sťažovateľ sťažnosť na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ústavy postupom a rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015 odôvodnil zásadnými chybami v právnom posúdení veci a extrémne nesúladným vyhodnotením výsledkov dokazovania, na ktoré poukazoval v podanom odvolaní v spojení s nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odvolaním, v dôsledku čoho je rozsudok krajského súdu zmätočný a arbitrárny. Sťažovateľ zdôraznil, že všeobecné súdy rozhodli vo veci, ktorá nepatrila do právomoci slovenských súdov, čo bolo dôsledkom nesprávneho skutkového a právneho posúdenia vecí, ktoré boli predmetom sporu, a poukázal i na to, že mu bola vykonaním pojednávania okresným súdom vo februári 2014 odňatá možnosť konať pred súdom. Ďalej argumentoval tým, že dobromyseľnosť držby žalobcom bola posúdená arbitrárne: na jednej strane krajský súd považoval zmluvu o postúpení pohľadávky za absolútne neplatný právny úkon a majetok v nej za nedostatočne špecifikovaný, na druhej strane s odkazom na rovnakú zmluvu uzavrel, že žalobca vstupoval na jej základe do držby dobromyseľne. Za podstatné sťažovateľ označil i to, že ukrajinské právne normy o vydržaní boli aplikované nesprávne (čl. 344 ods. 1 ukrajinského občianskeho zákonníka stanovujúci podmienky vydržania, ako aj jeho čl. 8 obsahujúci prechodné ustanovenia). Ak žalobca mal do držby vstúpiť v roku 1992, v tom čase ukrajinský občiansky zákonník vydržanie nepoznal, potom ani jeho čl. 344 ods. 1 nebolo možné aplikovať. Nesprávne bola posúdená i podmienka, podľa ktorej nadobudnutie držby je dobromyseľné iba vtedy, keď táto osoba nevie a nemôže získať vedomosť o tom, že iná osoba má vlastnícke právo k veci. Súdy nezohľadnili, že predchodca žalobcu už v roku 1999 adresoval sťažovateľovi ponuku na vrátenie majetku a žiadal o úhradu dovtedy vynaložených nákladov. Súdy sa dostatočne nevysporiadali ani s tým, že žalobca v dôsledku neuzatvorenia zmluvy s Ukrajinou do 30. septembra 1993 musel vedieť, že týmto dňom je povinný majetok vrátiť. Úvaha krajského súdu o tom, že zmluva nemusela byť v termíne uzatvorená a postačovalo iba, že údajne v tom čase rokovania k jej uzatvoreniu smerovali a bola uzatvorená neskôr, nemá oporu v jej obsahu. Navyše režim vlastníctva majetku bol daný medzinárodnou zmluvou, ktorá predpokladala, že vlastníkom KŤUK sa stane ZSSR, čo rovnako vylučovalo dobromyseľnosť žalobcu. Všeobecné súdy nevzali do úvahy ani to, že dohody a protokoly o výstavbe KŤUK

sú uzatvorené medzi suverénnymi štátmi (postupom podľa Viedenského dohovoru), tieto nie je možné meniť zmluvou o postúpení pohľadávky uzatvorenou jedným zo štátov a ani inak jednostranne a všetky právne vzťahy súvisiace s výstavbou KŤUK sa riadia výlučne medzinárodným právom verejným. Krajský súd sa žiadnym spôsobom nevysporiadal ani s obsahom vyjadrení ukrajinských štátnych orgánov, hoci ich obsah poznal a sťažovateľ ním argumentoval, v zmysle ktorých ustanovenia o vydržaní nemožno aplikovať proti subjektu medzinárodného práva, ak tento subjekt na to neudelil súhlas. Krajský súd tieto vyjadrenia mylne považoval za dôkazy, ktoré nemohol z procesných dôvodov vykonať, hoci ich obsah iba objasňoval cudzie právo a mal sa s ním vysporiadať pri právnom posúdení veci. Na tento argument však v odôvodnení svojho rozhodnutia napokon nijako nereagoval.

Sťažnosť na porušenie rovnakých základných práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 359/2015 z 30. júna 2016 sťažovateľ odôvodnil tým, že najvyšší súd jeho dovolanie meritórne neprejednal a odmietol ho ako neprípustné, hoci jeho prípustnosť bola daná rozhodnutím o veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov i viacnásobným odňatím možnosti sťažovateľovi konať pred súdom. Hoci najvyšší súd sám dospel k záveru o tom, že vyjadrenia štátnych orgánov Ukrajiny predložené sťažovateľom neboli dôkazom, a teda ich obsah mal byť krajským súdom zohľadnený, pretože „*právo sa nedokazuje*“, žiadny procesný dôsledok tomuto pochybeniu krajského súdu nepriznal.

Predsedička najvyššieho súdu sa k sťažnosti vyjadrila podaním č. k. KP 3/2017-17 z 26. apríla 2017, ktorým navrhla sťažnosti nevyhovieť, pretože napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté ako neprípustné, nie je svojvoľné a ani zjavne neodôvodnené, a tak ústavne neakceptovateľné. Najvyšší súd sa v ňom vysporiadal so všetkými dovolacími argumentmi sťažovateľa. Súčasne vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

Aj predseda krajského súdu v podaní sp. zn. Spr 3144/17 z 30. marca 2017 navrhol sťažnosti nevyhovieť, a to s poukazom na to, že dôvody, na ktorých je rozhodnutie krajského súdu založené, sú dostatočné. Krajský súd sa vysporiadal so všetkými odvolacími

námietkami sťažovateľa, jeho rozhodnutie nie je arbitrárne ani nepresvedčivé. Súčasne vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

Sťažovateľ vo vyjadrení k stanovisku najvyššieho súdu a krajského súdu zhrnul dôvody sťažnosti a zdôraznil, že sa pridrižiava doterajšej argumentácie. Zvýraznil ďalej to, že hoci odôvodnenia napadnutých rozsudkov sú rozsiahle a javia sa i podrobnými, používajú navonok sofistikovanú argumentáciu, ktorá však má iba zdôvodniť zrejmu nespravodlivosť rozhodnutí. Konanie pred všeobecnými súdmi je zaťažené omylom v aplikácii práva, obe napadnuté rozhodnutia sú arbitrárne a ústavne neudržateľné. Aj sťažovateľ vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Ústavný súd poukazuje na to, že jeho úlohou nie je posudzovať vhodnosť a účelnosť výkladu príslušného právneho predpisu všeobecným súdom. Ústavný súd hodnotí, či v konkrétnej veci uskutočnený výklad právnej normy je ústavne udržateľný, t. j. či nie je arbitrárny (svojvoľný) alebo zjavne neodôvodnený. Rovnako tak ústavný súd nezosúladzuje rozdielnu judikatúru všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 342/2010, III. ÚS 348/2011, IV. ÚS 142/2012, III. ÚS 11/2014). Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu

základného práva alebo slobody. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti postupu a rozsudku krajského súdu č. k. 3 Co 292/2014-1571 z 26. februára 2015. Argumentáciu sťažovateľa možno rozdeliť do niekoľkých relatívne samostatných skupín: sťažovateľ namieta jednak nezohľadnenie tvrdeného odňatia možnosti konať pred súdom vykonaním pojednávania okresným súdom v jeho neprítomnosti, jednak posúdenie

právomoci slovenského súdu na rozhodnutie sporu, ďalej nezohľadnenie argumentácie k výkladu ukrajinského práva obsiahnutej v stanoviskách ukrajinských štátnych orgánov predložených sťažovateľom a napokon skutkové a právne závery krajského súdu týkajúce sa splnenia podmienok vydržania podľa ukrajinského občianskeho zákonníka.

Vo vzťahu k tvrdenému odňatiu možnosti konať pred súdom a rovnako tak vo vzťahu k posúdeniu povahy vecí, ktoré sú predmetom konania ako vecí hnutelných, ústavy súd považuje podrobné a presvedčivo odôvodnené závery krajského súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia za dostatočné a priliehavé. Krajský súd jasne a zrozumiteľne tieto závery vysvetlil a ústavný súd sa s nimi stotožňuje, pričom zároveň poukazuje i na právne názory vyslovené v tejto súvislosti najvyšším súdom v rozhodnutí o sťažovateľovom dovolaní. Ani ústavný súd nenachádza v postupe okresného súdu, ktorý vykonal pojednávanie vo februári 2014 v neprítomnosti sťažovateľa s poukazom na tieto dôvody zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Naopak, postup zástupcu sťažovateľa vníma i ústavný súd kriticky ako účelový. Rovnako tak právny záver o povahe vecí tvoriacich predmet sporu ako vecí hnutelných zodpovedá obsahu jednotlivých v konaní vykonaných dôkazov vyhodnotených v ich vzájomných súvislostiach. Nedôvodnosť týchto námietok sťažovateľa však nič nemení na opodstatnenosti tejto sťažnosti ako takej, ktorú ústavný súd nachádza vo zvyšku argumentácie sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd najprv konštatuje, že ani záver o danosti právomoci slovenských súdov vo veci konať a rozhodnúť nie je záverom, ktorý by z hľadiska jeho ústavného posúdenia neobstál. To platí zároveň i pre záver krajského súdu o tom, že na posúdenie prípadného nadobudnutia majetku žalobcom vydržaním v situácii, keď zmluva o postúpení pohľadávky je nepochybne absolútne neplatným právnym úkonom, je potrebné aplikovať právo štátu, na území ktorého sa predmet sporu nachádza, t. j. právo Ukrajiny.

Sťažovateľ však ďalej namietal, že krajský súd nezohľadnil obsah stanovísk ukrajinských štátnych orgánov predložených sťažovateľom (vyjadrenie Výboru Najvyššej

rady Ukrajiny pre zahraničné záležitosti a vyjadrenie Ministerstva zahraničných vecí Ukrajiny), ktoré považoval za dôkazy, pričom tak postupoval s odôvodnením, že tieto dôkazy sťažovateľ neoznačil najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končilo dokazovanie na súde prvého stupňa, a preto na uvedené dôkazy nebolo možné v zmysle § 120 ods. 4 OSP prihliadať. Ich obsahom sa krajský súd ani žiadnym spôsobom nezaoberal, na vysvetlenie čoho však uviedol iba to, že sťažovateľ *„nepreukázal, či a na akom základe sú vystavitelia založených vyjadrení oprávnení vykladať ustanovenia Občianskeho zákonníka Ukrajiny“*. Ústavný súd sa v tejto súvislosti stotožňuje s názorom najvyššieho súdu vysloveným k tejto otázke v odôvodnení rozhodnutia o sťažovateľovom dovolaní, podľa ktorého *„keďže spomínané vyjadrenia predložené žalovanou v odvolacom konaní sa týkali výlučne výkladu cudzieho práva, konkrétne inštitútu vydržania podľa Občianskeho zákonníka Ukrajiny, podľa názoru dovolacieho súdu ich nemožno považovať za skutočnosti ani za dôkazy, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie § 205a ods. 1 O. s. p., ale len za súčasť (doplnenie) právnej argumentácie žalovanej (obdobne ako v prípade priloženia judikatúry, či odbornej komentovanej literatúry)“*. Vzhľadom na obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu je však zrejmé, že krajský súd sa obsahom právnej argumentácie obsiahnutej v týchto vyjadreniach dostatočne nezaoberal, pričom svoj postup odôvodnil iba tým, že nie je zrejmé, či ide o legálny výklad na to povolaného orgánu Ukrajiny. Podstata právneho názoru vyjadreného v stanovisku Výboru Najvyššej rady Ukrajiny pre zahraničné záležitosti pritom spočíva tak, ako na to poukazuje sťažovateľ, práve v názore, podľa ktorého zákonné ustanovenia o vydržaní nie je možné aplikovať vo vzťahu k majetku, ktorý sa nachádza vo vlastníctve cudzieho štátu bez udelenia súhlasu jeho orgánov s aplikáciou ustanovení národného práva, a podstata vyjadrenia Ministerstva zahraničných vecí Ukrajiny zasa v tom, že čl. 344 účinného občianskeho zákonníka Ukrajiny sa nevzťahuje na majetok subjektov medzinárodného práva, pričom bez súhlasu subjektov medzinárodného práva nie je možné uplatňovať kolízne normy ukrajinského národného práva. Ako je zrejmé z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, táto argumentácia sťažovateľa ostala bez odpovede, hoci ide o argumentáciu pre vec podstatnú.

Ústavne neudržateľnými a nekonzistentnými sa však javia i právne názory a skutkové zistenia krajského súdu týkajúce sa splnenia samotných podmienok vydržania žalobcom podľa čl. 344 ods. 1 ukrajinského občianskeho zákonníka, a to i v kontexte jeho prechodných ustanovení.

Ako z rozhodnutí všeobecných súdov v tejto veci vyplýva, podľa čl. 344 ods. 1 ukrajinského občianskeho zákonníka osoba, ktorá nadobudla držbu k majetku inej osoby dobromyseľne a pokračuje vo výkone držby majetku otvorene a bez prerušenia, môže nadobudnúť vlastnícke právo k takémuto majetku po uplynutí vydržacej doby, ktorá je päť rokov pri hnutel'ných veciach a desať rokov pri nehnuteľných veciach.

Ako z čl. IV bodu 2 zmluvy o postúpení pohľadávky vyplýva, „*v prípade, že do 30. 9. 1993 nebude dosiahnutá dohoda s Ukrajinou o dokončení KŤUK, potom postupník vráti majetok podľa ods. 1 nástupcom postupcu, t.j. v súlade so zákonom o delení majetku federácie ČR a SR, s tým, že títo nástupcovia postupcu sa zaväzujú uhradiť náklady postupníka spojené s udrzovaním a ochranou tohto majetku*“. Podľa čl. V bode 2 tejto zmluvy o postúpení pohľadávky sa „*zmluva stáva účinnou dňom podpisu oboma zmluvnými stranami a udelením súhlasu právnych nástupcov dlžníka so skutočnosťou, že pohľadávka voči nemu sa postupuje postupcom postupníkovi*“.

Pokiaľ všeobecné súdy vychádzali z toho, že rozhodujúcim momentom pre posúdenie dobromyseľnosti žalobcu je moment jeho vstupu do držby majetku, bolo potrebné tento moment najprv jednoznačne ustáliť, toto skutkové zistenie presvedčivo oprieť o vykonané dôkazy (obdobne moment účinnosti zmluvy o postúpení pohľadávky) a podľa relevantnej právnej normy posúdiť dobromyseľnosť žalobcu s ohľadom na všetky preukázané okolnosti veci vrátane obsahu zmluvy o postúpení pohľadávky. Ani v prípade, ak rozhodujúcim momentom pre posúdenie dobromyseľnosti je moment vstupu do držby, nemôže ostať bez akýchkoľvek dôsledkov ani skutočnosť, že v zmluve o postúpení pohľadávky bola dojednaná povinnosť vrátenia majetku pre prípad, že v stanovenom čase nebude dosiahnutá dohoda s Ukrajinou o dokončení KŤUK, ako to uvádza krajský súd, a to bez ohľadu na právny záver o jej absolútnej neplatnosti. Pokiaľ podľa názoru

všeobecných súdov práve táto zmluva je základom dobromyseľnosti žalobcu, potom musí byť zohľadnená i jeho vedomosť o „podmienitosti“ jeho ďalšieho vlastníctva dosiahnutím uvedenej dohody. Navyše, pokiaľ krajský súd vykladá toto ustanovenie tak, že sa nevyžadovalo uzatvorenie takejto dohody (jej právny vznik), ale postačovalo jej „neformálne“ dosiahnutie, vykladá vôľu zmluvných strán. K svojmu záveru však dospieva iba s poukazom na to, že uzatváranie takýchto dohôd je dlhodobý proces a aj o zmluve o postúpení pohľadávky zmluvné strany uviedli, že ju „uzatvorili“, pričom použitie odlišných pojmov malo potvrdiť ich odlišný obsah. Takáto argumentácia krajského súdu sa nejaví vzhľadom na použitú dikciu ustanovenia zmluvy o postúpení pohľadávky priliehavou ani dostatočnou. Vo vzťahu k otázke, či na vec z hľadiska intertemporálnych ustanovení možno vôbec ustanovenia ukrajinského občianskeho zákonníka aplikovať a akým spôsobom má byť čl. 344 ods. 1 ukrajinského občianskeho zákonníka vykladaný, síce okresný súd poukázal na niektoré rozhodnutia ukrajinských súdov ich označením spisovou značkou, ako ale vyplýva z ďalšieho obsahu spisu, vznikla pochybnosť o obsahu a presnosti prekladu niektorých z nich. Ostatne javí sa, akoby všeobecné súdy spoznávali aplikované ukrajinské právne normy predovšetkým prostredníctvom vyjadrení účastníkov konania, čo je nedostatočné.

Ústavný súd už aj v minulosti skonštatoval, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 71/2013-36 z 23. mája 2013). Preto, hoci gramatický výklad je legitímnym spôsobom aplikácie práva, je pri jeho použití nevyhnutné dbať práve na to, aby sa nestratil účel právnych inštitútov nielen priamo upravených, ale aj dotknutých spornou normou.

Ústavný súd zároveň podotýka, že ani povinnosť aplikácie práva cudzieho štátu slovenským súdom nezahŕňa iba aplikáciu určitej konkrétnej normy právneho poriadku cudzieho štátu izolovane, naopak, predpokladá aplikáciu právneho poriadku cudzieho štátu v jeho celosti, navyše so zohľadnením relevantnej judikatúry súdnych orgánov tohto štátu. Zistené skutkové okolnosti veci môžu byť podradňované pod právne normy cudzieho

právneho poriadku až po ustálení ich účelu a zmyslu. Na tom nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že právo cudzieho štátu aplikujú slovenské súdy. Iba takáto aplikácia vnútroštátneho práva cudzieho štátu slovenskými súdmi totiž môže zodpovedať požiadavke jej ústavnej konformnosti.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02).

Vzhľadom na nastavenie požiadaviek práva na spravodlivý proces rozsudok krajského súdu neobstojí, pretože v danom prípade došlo postupom krajského súdu k takej interpretácii a aplikácii dotknutých právnych predpisov, ktorá nie je zlučiteľná s ústavou, t. j. je z ústavného hľadiska neospravedlňiteľná. Krajský súd sa zároveň nevysporiadal dostatočným spôsobom s pre vec podstatnou argumentáciou sťažovateľa.

S ohľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Vo vzťahu k zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu ústavný súd najprv uvádza, že obsah pojmu majetok tvoria nielen veci, ale aj práva a pohľadávky (m. m. II. ÚS 31/04). Keďže ústavný súd vyslovil, že rozsudkom krajského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, zaoberal sa aj otázkou, či z tohto porušenia nevyplýval aj zásah do jeho základného práva vlastníť a pokojne užívať majetok (I. ÚS 640/2014).

Ústavný súd vychádzajúc z toho, že krajský súd ústavne neakceptovateľným rozsudkom porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, dospel k záveru, že vo veci sťažovateľa toto pochybenie všeobecných súdov *per se* neznamená, že toto rozhodnutie predstavuje nezákonný zásah do základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to najmä s ohľadom na predmet konania, ktorým bola určovací žaloba. Keďže ústavný súd nezistil reálny zásah do tohto práva sťažovateľa, jeho sťažnosti v tejto časti nevyhoveli (bod 4 výroku nálezu). Skutočnosť, že všeobecné súdy pochybili vo vzťahu k svojim procesným povinnostiam, totiž automaticky nezakladá zásah do hmotných práv sťažovateľa.

Ústavný súd nevyhoveli sťažnosti sťažovateľa ani v časti, v ktorej namietal porušenie označených základných práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 359/2015 z 30. júna 2016. Pokiaľ totiž najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa z dôvodu jeho neprípustnosti pre nezistenie naplnenia podmienok uvedených v § 237 OSP, tento jeho záver je dostatočne a presvedčivo odôvodnený a zodpovedajúci zmyslu právnej úpravy prípustnosti dovolania. Ako vyplýva z už uvedeného, ani ústavný súd nedospel k záveru, podľa ktorého by na rozhodovanie vo veci nebola daná právomoc slovenských súdov. Stotožňuje sa i s postupom okresného súdu, ktorý vykonal pojednávanie vo februári 2014 v neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľa, pretože pre takýto jeho postup boli splnené všetky zákonné podmienky. Ani podľa názoru ústavného súdu neboli listiny, ktorými sa odmietol odvolací súd zaoberať, dôkazmi, ale, tak ako už bolo uvedené, ich obsah bol súčasťou právnej argumentácie sťažovateľa. Ústavný súd už viac ráz konštatoval i ústavnú súladnosť občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vysloveného v stanovisku z 3. decembra 2015 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016). Vzhľadom na to, že ani vo veci sťažovateľa nešlo o výnimočný prípad podľa druhej vety tohto stanoviska, dovolanie sťažovateľa bolo potrebné považovať za neprípustné, a pokiaľ sa v tejto situácii najvyšší súd jeho dôvodmi už meritórne nezaoberal, inak postupovať ani nemohol. To však nič nemôže zmeniť na závere ústavného súdu smerujúcom k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu pre jeho extrémne nesprávne právne posúdenie veci dané najmä spôsobom aplikácie ukrajinského práva, a to i v kontexte so s tým spojenými skutkovými otázkami.

III.

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší v rozsahu, v ktorom toto rozhodnutie porušilo základné právo (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a v tomto rozsahu vec vráti na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľa bolo potrebné napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku nálezu).

Krajský súd sa bude musieť vysporiadať najmä s tvrdením sťažovateľa, podľa ktorého neboli splnené jednotlivé podmienky vydržania stanovené ukrajinskou právnou úpravou, osobitne s ohľadom na to, že osobou, voči ktorej má vydržanie smerovať, je subjekt medzinárodného práva, ale aj s otázkou či a z akých dôvodov obstojí alebo neobstojí tvrdenie sťažovateľa o tom, že žalobca do držby dobromyseľne nevstúpil.

Ústavný súd sťažovateľovi napokon priznal náhradu za tri úkony právnej služby [prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti v roku 2016 a stanovisko k vyjadreniu z 25. mája 2017 podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €; v roku 2017 je základná sadzba 147,33 € a hodnota režijného paušálu 8,84 €. Celkovo trovy právneho zastúpenia sťažovateľa tak predstavujú sumu 459,33 €. Keďže si však sťažovateľ uplatnil právo na náhradu trov konania v celkovej výške 363,80, bola mu náhrada trov v tejto výške ústavným súdom i priznaná.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. Z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde; bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017